

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U001011

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 22-02-2024

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Петрик Владислав Ігорович

2. Vladyslav Petryk

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6047-3203

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 025

Назва наукової спеціальності: Музичне мистецтво

Галузь / галузі знань: культура і мистецтво

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Освітньо-наукова програма підготовки доктора філософії за спеціальністю 025 - Музичне мистецтво

Дата захисту: 27-02-2024

Спеціальність за освітою: Музичне мистецтво

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): 4724

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського

Код за ЄДРПОУ: 02214350

Місцезнаходження: площа Конституції 11/13, Харків, Харківський р-н., 61003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського

Код за ЄДРПОУ: 02214350

Місцезнаходження: площа Конституції 11/13, Харків, Харківський р-н., 61003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 18.41

Тема дисертації:

1. Композиторська та виконавська творчість для кларнета XX–XXI століття: синхроністичний підхід
2. Composing and performing creativity for the clarinet in the 20th–21st centuries: a synchronic approach

Реферат:

1. Дисертацію присвячено обґрунтуванню явища кларнетизма у музичному мистецтві XX–XXI століть, яке постає результатом осмислення дії синхронізму в композиторській та виконавській творчості кларнетистів. Гіпотеза базується на факті, що у XXI столітті мистецтво гри на кларнеті й технічні можливості інструменту досягають небувалих висот. Виходячи з цього, формується особлива система, що втілює відмінні, характерні риси кларнетового мистецтва – явище, яке в дисертації отримало назву «кларнетизм». Мета дослідження – репрезентувати творчість для кларнета у творчій практиці XX–XXI ст. як відкрити систему композиторсько-виконавської взаємодії, специфіку якої серед інших інструментальних типів музикування уособлює якість звучання – кларнетизм. Об'єктом дослідження є композиторська та виконавська творчість для кларнета в музичному мистецтві XX–XXI століть; предметом – синхроністичність композиторсько-виконавської творчості для кларнета у XX–XXI ст. Методологія базується на синхроністичному підході, розробка якого

закладена у проблематику дисертації. Це означає актуалізацію вивчення розвитку явища кларнетизма в певний момент історії європейської культури. Історико-стильовий зріз та існування композитора-виконавця на одній вісі часу є важливою передумовою такого підходу, дозволяючи усвідомити складові композиторсько-виконавської взаємодії. Наукову новизну отриманих результатів доводять: 1) перший у музикології досвід обґрунтування явища «кларнетизм» як виконавсько-педагогічної системи, яку характеризує комплекс засобів гри на кларнеті, що сформувалися в композиторсько-виконавській практиці ХХ-ХХІ ст.; 2) системний аналіз інтепретувальних та художніх ідей Мартіна Фроста на прикладі виконання творів для кларнету ХVIII-ХХІ ст. та формулювання засад його виконавського стилю, що здійснено вперше; 3) формування авторської методи виконавства на кларнеті, опис її наукового алгоритму та його застосування до обраних творів на ґрунті власної інтерпретації; 4) системний аналіз витоків, засад та перспектив харківської школи виконавства на кларнеті, розвиток якої пов'язано з особистістю Валерія Алтухова. Структура дисертації містить два розділи – історично-теоретичний та аналітичний. Розділ 1 присвячено вивченню технічних інновацій кларнету та оцінці новаторських методів виконання, які з'явилися у ХХ столітті, їхньому впливу на формування сучасних стандартів виконавської майстерності. Окремий акцент зроблено на аналізі взаємодії між композиторами та виконавцями, яка сприяла розвитку нових музичних форм і стилів у кларнетовій музиці. У висновках до розділу сформульовано визначення явища «кларнетизм». Кларнетизм це: 1) явище, що характеризує високий рівень виконавської культури у ХХ-ХХІ ст., пов'язане з особливостями виконавської поетики видатних музикантів, характеризує певний «пік» технічних можливостей інструмента; 2) мистецтво гри на кларнеті як різновид музичного інструменталізму, що увиразнює рівень опанування системою виконавських засобів (тембр, діапазон, мікрохроматика, мультифоніка) та особливості психофізіології, здатність до особистісного, духовного зростання на шляху до майстерності. Розділ 2 містить аналітичний огляд окремих впливових творів ХХ століття та оцінку їхньої ролі у розвитку кларнетової музики, а також аналіз внеску видатних кларнетистів у еволюцію інструменту та його художніх можливостей. Закцентовано увагу на класифікації технічних прийомів, які були застосовані в творах Б. Бартока, Й. Відманна, К. Ахо, й проаналізовано, яким чином ці прийоми взаємодіють із стилями провідних кларнетистів, в тому числі Б. Гудмена та М. Фроста. Це дозволило виявити взаємозумовленість між технічними інноваціями та виконавськими практиками, що сприяли розвитку кларнетової музики. Одним з ключових аспектів дослідження стало вивчення педагогічної системи В. Алтухова (підрозділ 2.5), яка виявилася стратегічно важливою для розуміння сутності кларнетизма. Аналіз цієї системи надав глибоке розуміння методології та педагогічних принципів, які впливають на формування майбутнього покоління кларнетистів, виявляючи зв'язок між виконавською майстерністю та освітніми підходами. Зазначено, що харківська кларнетова школа являє собою втілення різноманітних принципів кларнетової культури інструментального звучання: від теоретичних до синхроністичних і історичних, унікально поєднуючи їх у педагогіці та виконавстві. У Висновках підсумовано аналітичний матеріал та окреслено історичний, теоретичний, аналітичний та феноменологічний дискурси висвітлення теми.

2. The dissertation is devoted to the substantiation of the phenomenon of clarinetism in the musical art of the 20th-21st centuries, which is the result of comprehending the effect of synchronism in the composing and performing creative work of clarinetists. The hypothesis is based on the fact that in the 21st century the art of playing the clarinet and the technical capabilities of the instrument reached unprecedented heights. Based on this, a special system is formed that embodies the distinctive, characteristic features of clarinet art – a phenomenon that was named "clarinetism" in the dissertation. The purpose of the research is to represent creativity for the clarinet in the creative practice of the 20th-21st centuries as an open system of composing-performing interaction, the specificity of which, among other instrumental types of music-making, is represented by the quality of sound – clarinetism. The object of the research is composing and performing creativity for the clarinet in the musical art of the 20th-21st centuries; the subject – synchronicity of the composing and performing creativity for the clarinet in the 20th-21st centuries. The methodology is based on the synchronic approach, the development of which is included in the dissertation problem. This means updating the study of the development of the phenomenon of clarinetism at a certain moment in the history of European culture. The scientific novelty of

the obtained results is proved by: 1) the first experience in musicology of substantiating the phenomenon of "clarinetism" as a performing-pedagogical system, which is characterized by a complex of means of playing the clarinet, which were formed in the composing-performing practice of the 20th-21st centuries; 2) the systematic analysis of the interpretative and artistic ideas of Martin Frost using the example of performing the compositions for the clarinet of the 18th-21st centuries and the formulation of the principles of its performing style, which was carried out for the first time; 3) the formation of the author's performance method on the clarinet, description of its scientific algorithm and its application to the selected compositions based on one's own interpretation; 4) the systematic analysis of the origins, principles and prospects of Kharkiv school of the clarinet performance. The structure of the dissertation includes two sections – historical and theoretical-analytical. Section 1 is devoted to the study of the technical innovations of the clarinet and the evaluation of innovative performing methods that appeared in the 20th century, their influence on the formation of modern standards of the mastery of performance. Special emphasis is placed on the analysis of interaction between composers and performers, which contributed to the development of new musical forms and styles in clarinet music. In the conclusions to the section, the definition of the phenomenon "clarinetism" is formulated. Clarinetism is: 1) a phenomenon characterizing a high level of performance culture in the 20th-21st centuries, associated with the peculiarities of the performing poetics of outstanding musicians, characterizing a certain "peak" of the instrument's technical capabilities; 2) the art of playing the clarinet as a kind of musical instrumentalism, which expresses the level of mastery of the system of performing means (timbre, range, microchromatics, multiphonics) and features of psychophysiology, the ability for personal and spiritual growth on the way to mastery. Section 2 contains an analytical overview of some influential compositions of the 20th century and an assessment of their role in the development of clarinet music, as well as an analysis of the contribution of outstanding clarinetists to the evolution of the instrument and its artistic possibilities. Attention is focused on the classification of technical approaches that were used in the compositions by B. Bartok, J. Widmann, K. Aho, and it has been analysed how these techniques interact with the styles of leading clarinetists, including B. Goodman and M. Frost. One of the key aspects of the research was the study of V. Altukhov's pedagogical system (subsection 2.5.), which turned out to be strategically important for understanding the essence of clarinet playing. The analysis of this system provided a deep understanding of the methodology and pedagogical principles that influence the formation of the future generation of clarinetists, revealing the connection between performing skills and educational approaches. It has been noted that Kharkiv clarinet school represents the embodiment of various principles of clarinet culture of instrumental sound. The Conclusions summarize the analytical material and outline the historical, theoretical, analytical and phenomenological discourses of the covering the topic.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Петрик В. І. Б. Барток – Б. Гудмен: принципи композиторсько-виконавської взаємодії на прикладі тріо «Контрасти». Музичне мистецтво і культура. Науковий вісник. Вип. 30, Кн. 2. Вид. дім «Гельветика», 2020. С. 441–453.
- Петрик В. І. Фантазія для кларнета соло Й. Відманна: композитор vs виконавець. Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти: зб. наук. ст. Вип. 65. Харків. нац. ун-т мистецтв імені І. П. Котляревського; ред. упоряд. Ю. В. Ніколаєвська. Харків: ХНУМ, 2022. С. 118–136.

- Петрик В. І. Творча діяльність Валерія Алтухова: місія особистості в історії харківської кларнетової школи. Аспекти історичного музикознавства: зб. наук. ст. Вип. XXIX. Харків. нац. ун-т мистецтв імені І. П. Котляревського; ред.-упоряд.: М. С. Чернявська, Ю. В. Ніколаєвська, О. В. Васільєва. Харків, ХНУМ, 2022. С. 7–26.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ніколаєвська Юлія Вікторівна
2. Yuliya Nikolaievskaya

Кваліфікація: д. мист., професор, 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7256-4214

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського

Код за ЄДРПОУ: 02214350

Місцезнаходження: площа Конституції 11/13, Харків, Харківський р-н., 61003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Єргієв Іван Дмитрович
2. Ivan Ierghiiev

Кваліфікація: д. мист., професор, 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8623-2010

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Одеська національна музична академія імені А.В. Нежданової

Код за ЄДРПОУ: 02214254

Місцезнаходження: вул. Новосельського, 63, Одеса, 65023, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Громченко Валерій Васильович

2. Valerii Hromchenko

Кваліфікація: д. мист., професор, 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2446-2192

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Комунальний заклад вищої освіти "Дніпровська академія музики" Дніпропетровської обласної ради"

Код за ЄДРПОУ: 02214515

Місцезнаходження: вул. Ливарна, 10, Дніпро, Дніпровський р-н., 49044, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Держадміністрація

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Овчар Олександр Павлович

2. Oleksandr Ovchar

Кваліфікація: к. мист., доцент, 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1274-2362

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського

Код за ЄДРПОУ: 02214350

Місцезнаходження: площа Конституції 11/13, Харків, Харківський р-н., 61003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Палій Ірина Олегівна

2. Iryna Paliy

Кваліфікація: к. мист., 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9874-6825

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського

Код за ЄДРПОУ: 02214350

Місцезнаходження: площа Конституції 11/13, Харків, Харківський р-н., 61003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Драч Ірина Степанівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Драч Ірина Степанівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Поліна Кордовська

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна